

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นแนวทางในการศึกษา โดยใช้หลักแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อหาขั้นตอน กระบวนการ และหลักเกณฑ์ที่สถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง ใช้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ผู้ประกาศข่าวทางสถานีโทรทัศน์ รวมทั้งเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์เหล่านั้นด้วย นอกจากนี้ในการศึกษากระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์ จะทำให้สามารถแบ่งประเภทของผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ไทยว่า มีกี่ประเภท และมีประเภทใดบ้าง โดยขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษากระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ มีด้วยกัน 2 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล และแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดของแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งหมายถึง ข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ผู้ประกาศข่าว นโยบายในการคัดเลือกตัวผู้ประกาศข่าว ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจคัดเลือกผู้ประกาศข่าว นโยบายการนำเสนอรายการข่าว เพื่อหาสัดส่วนของรายการข่าวของแต่ละสถานี

1.1 หนังสือครบรอบปีของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง หรือรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปีของสถานีโทรทัศน์

1.2 รายงานผลการวิจัยการสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมข่าวโทรทัศน์ ที่มีหน่วยงานต่าง ๆ หรือบุคคลจัดทำขึ้น

1.3 งานเขียนประเภทบทความ บทสัมภาษณ์ผู้บริหาร บุคลากรด้านข่าวโทรทัศน์ และผู้ประกาศข่าวของทุกสถานีโทรทัศน์ ซึ่งปรากฏในนิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

1.4 คำว่า เอกสารประกอบการเรียนทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการค้นคว้าในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

1.5 ประกาศการรับสมัครบุคลากรผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ และจดหมายของผู้สมัครเป็นผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepthinterview) บุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเสาะหา, การคัดเลือก, การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่ผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์ 6 แห่ง รวมทั้งตัวผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 6 แห่ง ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

(1) นายประวิทย์ มาตินนท์	กรรมการผู้จัดการ บริษัทบางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด
(2) นายประชา มาตินนท์	กรรมการรองผู้จัดการ บริษัทบางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด
(3) นายภักดี นันทิวรรินทร์	หัวหน้าฝ่ายโฆษณา
(4) นายถาวร ฉัตรโท	หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว ฝ่ายข่าวช่อง 3
(5) น.ส. อภิญญา เจริญวงศ์	อดีตหัวหน้าผู้ประกาศข่าว
(6) น.ส. รัตติยากร ริมสินธุ	หัวหน้าผู้ประกาศข่าว
(7) นายมานิช มงคลเจริญ	บรรณาธิการอาวุโส

สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

- (1) พล.ต.ประพาส ตฤณคนาค ที่ปรึกษาผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5
- (2) พ.อ.มังกร โกสินธामी รองหัวหน้าฝ่ายข่าว (ควบคุมดูแลผู้ประกาศข่าว)

สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7

- (1) นายสุทธิ จงเจียมจิตต์ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายข่าว ช่อง 7
- (2) นายวสันต์ ภัยพิทกดิ์ ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายข่าวช่อง 7

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

- (1) นางดวงใจ มหารักขะกะ หัวหน้าฝ่ายข่าว
- (2) นายขจรศักดิ์ ทิพย์ทัศน์ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 11

- (1) นางอัมพวัน เจริญกุล ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายข่าว
- (2) นายทินรัตน์ ตังจาพิทักษ์ หัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์
สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์

ในส่วนผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ มีดังนี้

ช่อง 3

- (1) น.ส. อรปรียา หุ่นศาสตร์
- (2) น.ส. จินดาวัฒน์ เจริญชัยชนะ
- (3) นายสุทธิพงศ์ ทัดพิทักษ์กุล
- (4) นายณลวัช พรหมจินดา
- (5) นายสาริต กรีกุล
- (6) น.ส. พิมลวรรณ ศุภยางค์
- (7) นายธัญญา วงศ์นาค

ช่อง 5

- (1) น.ส. เอ็นดู ศิทธ
- (2) นายทรงอภิรักษ์ สิงห์โต
- (3) ร.อ.น.พ.พงษ์ยุทธ มัชฌาภ
- (4) น.ส.ปฏิมากร ใจอ่อน
- (5) น.ส.ดวงกมล เทวพิทักษ์
- (6) น.ส.วลัยลักษณ์ คำรงค์มงคล

ช่อง 7

- (1) น.ส.ศุภรัตน์ นาคบุญนำ
- (2) น.ส.ศศิมา สัตตกมล
- (3) น.ส.นิราวัลย์ พาณิชรุ่งเรือง
- (4) นายสมโภชน์ ไครักษา
- (5) น.ส.ศรสวรรค์ ภู่วิจิตร
- (6) น.ส.อินทิรา นาทองบ่อ

ช่อง 9

- (1) นายชัยนันต์ สันติวาตะ
- (2) นายพีระพัฒน์ วัฒนาภิรมย์
- (3) น.ส.กิตติมา ณ ถาง
- (4) น.ส.เกวณีน กังวานธนวัต

ช่อง 11

- (1) นายกิตติศักดิ์ ตู้ทอง
- (2) น.ส.โสมอุษา บุรณะเหตุ
- (3) น.ส.จิราพูน ถิมวานิชรัตน์
- (4) นายชราติ เทศศรีแดง
- (5) น.ส.สุพมาล บุญยะกร

สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

- (1) นายกิตติ ถึงหาปิด
- (2) น.ส.ภัทรพร ตั้งษ์พวงทอง
- (3) น.ส.ดวงพร อัสววิไล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แบ่งตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

- (1) แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1.1 หนังสือครบรอบปีของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง หรือรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปีของสถานี

1.2 หนังสือพิมพ์ที่เก็บรวบรวมจากหน้าข่าวบันเทิง

1.3 นิตยสารที่มีบทความ, บทสัมภาษณ์ผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์

1.4 วิทยานิพนธ์และตำราทางวิชาการ

1.5 รายงานการวิจัย และการสำรวจความคิดเห็นในการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์

1.6 เอกสารรับสมัครบุคลากรผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์

(2) แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและมีส่วนร่วม กับบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ในรูปแบบของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ติดต่อสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในส่วนที่เป็นผู้บริหารสถานี, บุคคลผู้มีส่วนในกระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบายการผลิตรายการของทางสถานี
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์
4. ที่มาของการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์
5. กระบวนการ และขั้นตอนในการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์

6. หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์

7. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์

7.1 บริบททางการเมือง, เศรษฐกิจ และสังคม มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์อย่างไร

7.2 นโยบายของสถานีโทรทัศน์ มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดประเภท และกระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์อย่างไร

7.3 การแข่งขันในการนำเสนอรายการข่าวสาร มีส่วนต่อการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวอย่างไร

7.4 โครงสร้างการบริหารภายในกองบรรณาธิการข่าว มีผลต่อการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวอย่างไร

7.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโฆษณาของกลุ่มบริษัทโฆษณา, เจ้าของสินค้ามีส่วนในกระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวหรือไม่ อย่างไร

7.6 ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย มีผลกระทบต่อคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์อย่างไร

7.7 กลุ่มนายทุน, เจ้าของ และผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานีโทรทัศน์ มีเงื่อนไขในการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวอะไรบ้าง

7.8 ปัญหาและอุปสรรคในการคัดเลือกผู้ประกาศข่าว มีอะไรบ้าง

ในส่วนของผู้ประกาศข่าวแต่ละสถานีโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นในการสัมภาษณ์แตกต่างกันออกไป โดยพิจารณาถึงประสบการณ์ในการทำงานเป็นผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการที่ถูกคัดเลือกในการทำหน้าที่ผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ แตกต่างกันไปตามสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง ที่ผู้ประกาศข่าวสังกัด โดยมีประเด็นคำถาม ดังนี้

1. เหตุผลในการเข้าร่วมงานผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์
2. ความเห็นต่ออาชีพของผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์
3. การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์
4. กระบวนการและขั้นตอนที่ผ่านการคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์
5. ความเห็นต่อกระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าว
6. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่อาชีพผู้ประกาศข่าว

การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ก็จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูล โดยอาศัยการเปรียบเทียบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งต่าง ๆ ประกอบเข้ากับการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ และความน่าเชื่อถือในข้อมูลนั้น ๆ ในส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลผู้วิจัย ได้ใช้หลักเกณฑ์ในการทดสอบความน่าเชื่อถือด้วยวิธีเดียวกัน คือ อาศัยการเปรียบเทียบข้อมูลในเรื่องเดียวกันจากการสัมภาษณ์บุคคลหลายคน หากมีการให้ความเห็นตรงกัน สอดคล้องกัน หรือเป็นไปในทางเดียวกัน ก็จะนำมาพิจารณาความเป็นไปได้ และความน่าเชื่อถือในข้อมูลดังกล่าว

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทเอกสาร และบุคคล ภายใต้กรอบแนวคิดตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ประเภทของผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ ว่าสามารถจัดแบ่งได้เป็นกี่ประเภท เพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกาศข่าวแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันอย่างไร โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการกำหนดหลักเกณฑ์ การคัดเลือกผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง โดยใช้กรอบแนวคิด เรื่องทฤษฎีองค์การสื่อสารมวลชน
3. การวิเคราะห์ภาพรวมของกระบวนการ หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง ทฤษฎีสื่อสารมวลชนเศรษฐศาสตร์การเมือง
4. ปัญหาและอุปสรรคของสถานีโทรทัศน์ ในการคัดเลือกผู้ประกาศข่าว โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีสื่อสารมวลชนเศรษฐศาสตร์การเมือง และทฤษฎีองค์การสื่อสารมวลชน

วิธีการนำเสนอข้อมูล

ผลการศึกษาวิเคราะห์ กระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์จะนำเสนอ โดยเริ่มจากประเภทผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ในประเทศไทย เพื่อให้ทราบว่าผู้ประกาศข่าวสถานี

โทรทัศน์ในประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็นที่ประเภท แต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่ทำให้ผู้ประกาศข่าวแต่ละสถานีมีความแตกต่างกันและสถานีโทรทัศน์ของประเทศไทย มีผู้ประกาศข่าวประเภทใดมากน้อยกว่ากัน ในประเด็นของปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการกำหนดหลักเกณฑ์ การคัดเลือกผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง ก็เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และบริบททางสังคมต่าง ๆ ที่มีส่วนในการกำหนดหลักเกณฑ์ให้แก่สถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง ในการคัดเลือกผู้ประกาศของตนให้ออกมาเป็นประเภทใดและในประเด็นกระบวนการและหลักเกณฑ์การ คัดเลือกผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง เพื่อให้ทราบว่ากระบวนการคัดเลือกผู้ประกาศ ข่าวแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีองค์ กรสื่อมวลชนมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ รวมทั้งปัจจัยเกี่ยวกับระบบการเมือง ระบบกฎหมาย ระบบการตลาด การแข่งขันระหว่างสถานีโทรทัศน์ ตลอดจนความคาดหวังของผู้ชมในทัศนะของ ผู้บริหารสถานีว่ามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร เพื่อที่จะได้เห็นภาพของผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์ แต่ละแห่งว่ามีที่มาและฝ่ายกระบวนการคัดเลือกมาอย่างไร จึงทำให้ผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์ แต่ละแห่งมีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย